

INSTITUT ZA HRVATSKI JEZIK I JEZIKOSLOVLJE

Institute of Croatian Language and Linguistics

Odjel

Odjel za hrvatski standardni jezik

Naziv projekta

Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – Jena

Voditelj projekta (titula, ime i prezime, zvanje, radno mjesto):	dr. sc. Milica Mihaljević, znanstveni savjetnik u trajnome zvanju, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
Suradnici na projektu (titula, ime i prezime, zvanje, radno mjesto):	dr. sc. Lana Hudeček, znanstveni savjetnik u trajnome zvanju, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje prof. dr. sc. Branimir Belaj, redoviti profesor, Filozofski fakultet Osijek dr. sc. Matea Birtić, znanstveni savjetnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Goranka Blagus Bartolec, znanstveni savjetnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Tomislava Bošnjak Botica, viši znanstveni suradnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Ivana Brač, znanstveni suradnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Marijana Horvat, znanstveni savjetnik u trajnome zvanju, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Dubravka Ivšić, znanstveni suradnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Željko Jozić, znanstveni savjetnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Barbara Kovačević, znanstveni savjetnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Martina Kramarić, viši znanstveni suradnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje Daria Lazić, doktorand, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Kristian Lewis, znanstveni savjetnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje Maja Matijević, doktorand, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Ivana Matas Ivanković, znanstveni savjetnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje doc. dr. sc. Isabella Matticchio, Filozofski fakultet, Rijeka dr. sc. Josip Mihaljević, poslijedoktorand, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Milan Mihaljević, znanstveni savjetnik u trajnome

	<p>zvanju, Staroslavenski institut dr. sc. Irena Miloš, viši znanstveni suradnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Ana Ostroški Anić, viši znanstveni suradnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje Snježana Rodek, viša lektorica, Filozofski fakultet u Zagrebu Siniša Runjaić, viši stručni suradnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Kristina Štrkalj Despot, znanstveni savjetnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Domagoj Vidović, viši znanstveni suradnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje dr. sc. Perina Vukša Nahod, znanstveni suradnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje</p>
Početak projekta:	1. siječnja 2022
Završetak projekta:	31. prosinca 2023. (nakon tog razdoblja to bi trebala postati trajna djelatnost Instituta)
Dodatan izvor financiranja:	Ministarstvo (za tiskanje dviju knjiga)
Sažetak projekta (do 300 riječi)	
<p>Interni projekt <i>Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – Jena</i> nastavak je istoimenoga projekta koji je financirala Hrvatska zaklada za znanost i koji je započeo 24. svibnja 2019. i trajao je do 23. prosinca 2020 te internoga projekta koji traje do 31. prosinca 2021. Dosad su ostvareni ovi rezultati: 1. obrađeno (100 %) oko 1700 preporučenih naziva, njihovih sinonima, antonima, istovrijednica te definicija, 2. napisana mrežna monografija o jezikoslovnome nazivlju, 3. izrađena demoinačica jezikoslovnoga korpusa. U idućemu se razdoblju planira ostvariti niz zadataka: 1. objaviti monografiju <i>Jene</i> u tiskanome obliku i dopunjenu novim sadržajima (poglavlja terminološko nazivlje, nazivlje nezavisnosloženih rečenica, dijalektološko nazivlje, etimološko nazivlje, etnolingvističko nazivlje, češke istovrijednice (monografija je prijavljena na Ministarstvo za financiranje knjiga, tehnička pomoć), 2. postaviti u bazu <i>Strune</i> obrađene jezikoslovne nazive (čeka se ocjena Zaklade), 3. nastaviti s obradom naziva iz svih područja, 4. nastaviti s unošenjem istovrijednica na 7 jezika (uključeni su i novi jezici – češki i talijanski), 5. dovršiti obradu približno 800 naziva koji su zasad djelomično obrađeni u <i>Jeni</i> (njihova obrada nije došla do 100 posto), 6. nastaviti rad na nazivlju svih jezikoslovnim disciplinama koje se uključene u <i>Jenu</i> unošenjem novih naziva i njihovih istovrijednica, 7. uključiti u <i>Jenu</i> novo područje etnolingvistika –</p>	

suradnica Irena Miloš, 8. dopunjavati jezikoslovni korpus novim izvorima, 9. Organizirati jedan tematski terminološki okrugli stola u suradnji s Znanstvenim vijećem za antropologijska istraživanja HAZU-a, 10. Prikupiti radove s okrugloga stola održanoga 2021. i pripremiti ih za objavljivanje u časopisu *Collegium Antropologicum* (urednici Kristian, Milica), 11. nastaviti znanstveno proučavati jezikoslovno nazivlje, držati o toj temi izlaganja i radionice te raditi na diseminaciji rezultata projekta (pisanje radova: znanstvenopopularnih, A1, A2, Scopus), 12. nastaviti suradnju s nekoliko projekata: RETROGRAM (Marijana Horvat), DIKA (Ana Ostroški Anić), SARGADA (Matea Birtić, Ivana Brač, Siniša Runjaić) (projekti koje financira Hrvatska zaklada za znanost), Mrežnik (Lana Hudeček), Muško i žensko u hrvatskome jeziku (interni projekt IHJJ-a) i Slavenski rječnik terminološkoga nazivlja (Lana, Milica, Kristian – međunarodni projekt).

Sinopsis projekta

1. Teorijska podloga i opis recentnoga stanja u istraživačkome području

Projekt *Hrvatsko jezikoslovno nazivlje – Jena* nastavak je istoimenoga projekta koji je financirala Hrvatska zaklada za znanost. Projekt se temelji na metodologiji i teorijskoj podlozi koja je prihvaćena u programu *Struna*. Deskriptivni pristup utemeljen na korpusu kombinira se s normativnim pristupom bečke (vusterijanske) terminološke škole (Wüster 1991: 87–88), koji je ugrađen u bazu *Strune*.

Za hrvatski jezik ne postoje suvremeniji terminološki rječnici jezikoslovnoga nazivlja od Simeonova *Enciklopedijskoga rječnika lingvističkoga nazivlja*, prijevoda Traskova leksikona *Temeljni lingvistički pojmovi* i višejezičnoga rječnika *Slovnika slovanske lingvističke terminologie*, kojim se još služe strani slavisti, a u kojemu je hrvatski naveden unutar srpsko-hrvatskoga stupca (SH = HS). Stoga je rad na hrvatskome jezikoslovnom nazivlju iznimno potreban. Više o stanju hrvatskoga jezikoslovnog nazivlja prije projekta *Jena* vidi u Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2018. [Normiranje hrvatskoga jezikoslovnog nazivlja](#). *Hrvatski prilozi 16. međunarodnom slavističkom kongresu*. Botica, Stipe; Malnar Jurišić, Marija; Nikolić, Davor; Tomašić, Josipa; Vidović Bolt, Ivana. Hrvatsko filološko društvo. Zagreb. 49–63.

Recentna istraživanja hrvatskoga jezikoslovnoga nazivlja uglavnom su provedena u okviru Zakladina projekta *Jena* te se objavljeni radovi mogu vidjeti na mrežnim stranicama *Jene* (<http://ihjj.hr/jena>).

2. Znanstveni ciljevi projekta i napredak u odnosu na recentno stanje

U idućemu se razdoblju planira ostvariti ove zadatke: 1. objaviti monografiju *Jene* u tiskanome obliku i dopunjenu novim sadržajima (poglavlja terminološko nazivlje, nazivlje nezavisnosloženih rečenica, dijalektološko i fonetičko nazivlje, etimološko nazivlje, etnolingvističko nazivlje, češke istovrijednice (monografija je prijavljena na Ministarstvo za financiranje), 2. postaviti u bazi *Strune* obrađene jezikoslovne nazive, 3. nastaviti s obradom naziva iz svih područja, 4. nastaviti s unošenjem istovrijednica na 6 jezika (uključen je i češki), 5. dovršiti obradu približno 800 naziva koji su zasad djelomično obrađeni u *Jeni* (njihova obrada nije došla do 100 posto), 6. nastaviti rad na nazivlju svih jezikoslovnim

disciplinama koje se uključene u *Jenu* unošenjem novih naziva i njihovih istovrijednica, 7. uključiti u *Jenu* novo područje etnolingvistika – suradnica Irena Miloš, 8. dopunjavati jezikoslovni korpus novim izvorima, 9. Organizirati jedan tematski terminološki okrugli stola u suradnji s Znanstvenim vijećem za antropologijska istraživanja HAZU-a, 10. Prikupiti radove s okrugloga stola održanoga 2021 i pripremiti ih za objavljivanje u časopisu *Collegium Antropologicum*, 11. nastaviti znanstveno proučavati jezikoslovno nazivlje, držati o toj temi izlaganja i radionice te raditi na diseminaciji rezultata projekta, 12. nastaviti suradnju s nekoliko projekata: RETROGRAM, DIKA, SARGADA (projekti koje financira Hrvatska zaklada za znanost), Mrežnik, Muško i žensko u hrvatskome jeziku (interni projekt IHJJ-a) i Rječnik terminološkoga nazivlja (međunarodni projekt).

3. Metodologija

Metodologija rada u *Jeni* prilagođena je metodologiji rada u *Struni*. Pristup je obradi građe u *Jeni* deskriptivno-preskriptivan u skladu sa stajalištem da preskriptivizam i deskriptivizam nisu i ne bi trebali biti suprotstavljeni pristupi jer nema preskriptivnoga rada koji se ne temelji na deskripciji koja mu prethodi. Terminološki rad mora početi od opisa (deskripcije) stanja koje postoji u praksi. Deskriptivnom analizom utemeljenom na korpusu, ali i analizi jezikoslovnih priručnika utvrđuje se postojanje brojnih sinonimnih parova i nizova. Osim toga, može se istražiti i stanje u starijim razdobljima. U takvoj analizi ključnu ulogu imaju stručnjaci struke čije se nazivlje usustavljuje jer oni imaju najbolji uvid u relevantne izvore i nazivlje svoje struke. Ako je stanje u praksi dobro, ako su zadovoljene sve terminološke potrebe neke struke, tj. za jedan pojam postoji jedan naziv koji se dobro uklapa u hrvatski jezični sustav, nema nikakve potrebe za normativnim zahvatima (preskripcijom). Normativna je intervencija u nazivlju potrebna kad se pojavi terminološka potreba, tj. ako se pojavi novi pojam ili novi strani naziv kojemu ne odgovara ni jedan hrvatski naziv ili ako postoji više sinonimnih naziva među kojima treba napraviti odabir te ako naziv odudara od temeljnih norma hrvatskoga standardnog jezika.

Dakle, prvi je korak u analizi jezikoslovnoga nazivlja deskriptivan i utemeljen na računalnome korpusu (korpus *Jene*), udžbenicima i priručnicima, rječnicima, znanstvenim člancima i monografijama. Iz korpusa se ispisuju nazivi te se razvrstavaju po jezičnim razinama i značenjima. Deskriptivnom analizom utemeljenom na korpusu utvrđuje se

postojanje sinonimnih parova i nizova, ali i nepostojanje odgovarajućega hrvatskog naziva. Nakon toga slijedi normativno razvrstavanje sinonimnih naziva i utvrđivanje normativno najprihvatljivijih rješenja te predlaganje novih naziva ako hrvatski naziv još ne postoji (preskriptivni pristup).

Metodologija rada na *Jeni* vođena je građom i podređena opisu građe te se uvodi kombinirani pristup primjeren svakomu pojedinom području i problemu. Osim toga, pri radu na svakome pojedinom potpodručju jezikoslovni problemi, a onda i metodologija, djelomično su drukčiji.

Preporučeni se naziv utvrđuje s pomoću terminoloških načela i općejezičnih norma.

4. Relevatnost projekta u širem akademskom kontekstu

Zadatak je projekta popisati jezikoslovno nazivlje, među nazivima uspostaviti semantičke i normativne odnose te nazivima pridružiti usustavljene definicije i istovrijednice naziva na engleskome, njemačkome, ruskome i francuskome jeziku te švedskome i češkome jeziku. Rezultat tako osmišljenoga projekta bit će baza podataka s preporučenim nazivima, njihovim sinonimima, antonimima, istovrijednicima na šest jezika te definicijama. Takva će se baza stalno dalje dopunjavati novim nazivima. Rezultati će ovoga projekta biti važan doprinos svim učiteljima i profesorima hrvatskoga jezika, studentima i prevoditeljima s engleskoga, njemačkoga, francuskoga, ruskoga, švedskoga, talijanskoga i češkoga jezika i na te jezike, znanstvenicima jezikoslovcima i znanstvenicima srodnih struka koji se u svojem radu služe i jezikoslovnim nazivljem te pišu radove na stranim jezicima ili se služe stranom literaturom.

Relevantnost projekta *Jena* očituje se i u tome što on osim temeljnoga jezikoslovnog nazivlja obuhvaća i velik broj jezikoslovnih disciplina i poddisciplina: fonetičko, fonološko, morfološko, sintaktičko, leksikološko, leksikografsko, semantičko, pragmlingvističko i pravopisno nazivlje, dijalektološko, frazeološko, povijesnojezično, paleoslavističko, terminološko i onomastičko nazivlje, nazivlje dodirnoga jezikoslovlja, traduktološko nazivlje, sociolingvističko nazivlje, nazivlje teorije valentnosti, generativne gramatike, računalnoga jezikoslovlja i kognitivne lingvistike te nazivlje u području ovladavanja hrvatskim kao inim jezikom. U ovome će se razdoblju tome nazivlju dodati i etimološko i etnolingvističko nazivlje.

Osim toga rad na ovome projektu omogućit će uključivanje hrvatskoga jezikoslovnog nazivlja u međunarodne baze i rječnike jezikoslovnoga nazivlja (suradnja s međunarodnim projektima Terminološko nazivlje i LexVoc).

5. Radni plan

Mjesec	Ciljevi	Aktivnosti	Rezultati/prekretnice	Osoba odgovorna za izvedbu	Osobe uključene u realizaciju
siječanj – prosinac 2022.	unijeti nove nazive u bazu Strune	unos	uneseno najmanje 200 novih naziva u bazu Strune	Milica Mihaljević	Svi suradnici Jene
veljača – prosinac 2022.	urednički, jezični, terminografski i pregled unesenih natuknica	urednice pregledavaju natuknice	Pregledane novounesene natuknice (70 %)	Milica Mihaljević	Lana Hudeček, Milica Mihaljević
siječanj – prosinac 2022.	unos istovrijednica na pet jezika	unos oko 200 istovrijednica	Uneseno oko 200 istovrijednica	Milica Mihaljević	Suradnici za strane jezike, Ostroški Anić, Lewis, Matas Ivanković, Bošnjak Botica, Rodek, Lazić
siječanj – prosinac	unijeti u bazu strune istovrijednice na češkome jeziku (oko 1000 istovrijednica)	unos 1000 istovrijednica	Uneseno 1000 istovrijednica	Milica Mihaljević	Martina Kramarić
siječanj – prosinac	unijeti u bazu strune istovrijednice na talijanskome jeziku (oko 1000 istovrijednica)	unos 1000 istovrijednica	Uneseno 1000 istovrijednica	Milica Mihaljević	Isabella Mtticchio
siječanj 2022.	prikazati monografiju Jene za <i>Terminološki visnik</i>	napisati prikaz	monografija je prikazana, prikaz je priređen za tisak	Milica Mihaljević	Milica Mihaljević
veljača 2022.	prikazati terminološki skup, Jena i HAZU 2021	napisati prikaz	prikaz je napisan i uređen za tisak	Kristian Lewis	Kristian Lewis
svibanj 2022.	prikupiti radove sa skupa 2021	komunikacija s autorima i recenzentima	prikupljeni su radovi i poslani u recenzentski postupak	Kristian Lewis Milica Mihaljević	Kristian Lewis Milica Mihaljević
listopad 2022.	razmjena znanja o terminološkim projektima	okrugli stol	održan je okrugli stol <i>Hrvatska terminologija u europskome kontekstu: novi obzori</i>	Kristian Lewis Milica Mihaljević	Organizacijski odbor, tehnička podrška:

					Josip Mihaljević
svibanj 2022. - studeni 2022.	prikupiti recenzirane radove i prirediti ih za tisak	komunikacija s autorima i recenzentima	prikupljeno dovoljno radova za pripremu broja radovi prosljeđeni tehničkomu uredniku časopisa Collegium Antropologicum	Kristian Lewis Milica Mihaljević	Kristian Lewis Milica Mihaljević
prosinac 2022.	sadržajno i tehničko uređivanje monografije za tisak	monografija je uređena	monografija je predana u tisak	Milica Mihaljević	Milica Mihaljević, Lana Hudeček, Željko Jozić, tehnička podrška: Daria Lazić, Maja Matijević, Josip Mihaljević
rujan 2022.	izraditi rad koji će biti poslan u Scopus časopis	napisati rad koji će biti objavljen u Scopus časopisu <i>Jezikoslovlje</i>	rad je napisan i poslan u recenzentski postupak	Milica Mihaljević, Lana Hudeček	Milica Mihaljević, Lana Hudeček
siječanj – prosinac 2022.	objavljivanje još najmanje 2 terminološka rada	Napisati radove	radovi su napisani i poslani u recenzentski postupak	Milica Mihaljević,	Milica Mihaljević, Lana Hudeček
travanj – prosinac 2022.	rad na pripremi <i>Rječnika jezikoslovnog a nazivlja</i> za recenzentski postupak	prijaviti <i>Rječnik jezikoslovnog a nazivlja</i> na natječaj za financiranje knjiga	rječnik prijavljen na natječaj	Milica Mihaljević	Milica Mihaljević, Lana Hudeček, Ivana Brač, Siniša Runjaić i ostali suradnici na projektu

Upute za izradu radnoga plana:

Radni je plan temeljni dokument koji će vama pomoći u organizaciji i provedbi projektnih aktivnosti, a voditelju Odjela i ravnateljstvu će omogućiti praćenje rada na projektu i vrednovanje projektnih rezultata.

Radni plan stoga treba biti detaljan i jasan, s precizno definiranim ciljevima i aktivnostima za postizanje određenih rezultata te navedenim imenima i prezimenima suradnika koji su uključeni u ostvarivanje pojedine faze te imenom osobe odgovorne za njezinu realizaciju.

Sve aktivnosti moraju biti precizno navedene, a njihovo trajanje definirano po mjesecima.

Predviđeni rezultati svake faze projekta neka budu vidljivi, konkretni i mjerljivi.

Molimo vas da radnim planom obuhvatite i plan objavljivanja projektnih rezultata (vrsta publikacije, očekivano vrijeme objave i sl.).

Tablicu proširite i prilagodite prema potrebi.

Radni se plan piše za razdoblje od najviše tri godine. Detaljno se radni plan razrađuje i prijavljuje samo za tekuću godinu (v. Pravilnik o znanstvenim projektima Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje koji se provode u okviru osnovne djelatnosti).

6. Financijski plan

Navode se planirani troškovi s okvirnim iznosima potrebni za ostvarenje projektnih aktivnosti i ciljeva (npr. kupnja računalne opreme, znanstvene literature, troškovi diseminacijskih aktivnosti i usavršavanja, troškova objave znanstvenih radova i knjiga (npr. tiskarski troškovi, plaćanje lekture radova na stranome jeziku koji se objavljuju u indeksiranim časopisima, plaćanje troška otvorenoga pristupa itd. (v. Pravilnik o znanstvenim projektima Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje koji se provode u okviru osnovne djelatnosti).

Organizacija Okrugloga stola u suradnji s HAZU (ako bude uživo skromna zakuska za 30-ak sudionika)

Odlazak na terminološke i jezikoslovne konferencije ako epidemiološka situacija dopusti (planiran je skup u Ljubljani koji se trebao održati 2020. godine)

Odlazak na sastanak međunarodnog terminološkog odbora Pariz 2023. (Hudeček, Mihaljević, Lewis)

Lektura rada na engleskome jeziku.

Ukupno: približno 10 000 kn

Kao i za sve druge projekte nužan je pristup Sketch Engineu za sve suradnike. Besplatan pristup prestaje 1. 4. 2022.